

Junyir(ALDC, IV, 881. *Junyir* els bous, les mules, etc.)

El concepte ‘posar el jou a un o a dos animals o també posar els guarniments a un animal perquè estiri del carro’ coneix diversitat de significants. En relació amb *jou* figuren: 1) *junyir* (s. XIII), del llat. IŪNGERE ‘ajuntar sota un jou’, que presenta var. en el vocalisme (*j[u]nyir/j[o]nyir*), en el consonantisme ([dʒ]unyir/[dʒ]onyir; *jonir* 115, 125, 130, 132, 134, 138, 142, 157/*junir* 106, 137, 144, 148, amb despalatalització de la nasal) i en la morfologia (*ajunyir* 10, 24, 27, 33, 47, 57, 83, 84, 110, *ajunir* 85, *ajonyir* 160, *enjunir* 86), a més del canvi de conjugació en el ross. *júnyer* 6, 7, var. que no distingim en el mapa;

2) *enjovar*, der. de *jou* (< llat. IŪGUM), amb les var. *enjoar* 23, 91, amb pèrdua de [b]; *en[tʃ]ouar* 163 i *a[tʃ]ovar* 131, apitxades i amb canvi de prefix la darrera; i les formes sintagmàtiques *ficar el jou* 149, 164; *posar el jou* 12, 35, 56, 69, 76, 80, 140, 141, 157, 177 (*posar el ju* 8 < *juu* < *jou*, amb canvi [o] tònica > [u] propi del ross.), *posar el jeu* 39, amb dissimilació *jou* > *j[ə]u* > *j[ɛ]u* (com la de *v[o]u*, del llat. VOCE > *v[ə]u* < *v[ɛ]u*), var. ja documentada al 1564.

En relació amb el *coll* (< llat. COLLUM), es troben *collar* ‘lligar pel coll (els bous, al jou; les bèsties entre elles o a

un vehicle)’, amb les var. *acollar* 1-5, 8, 9, 11, 14, 18, 36, 37 i *encollar* 174, 184, amb el prefix *a-* i *en-* respectivament; *ficar la collera* 165 presenta l’objecte directe der. de *coll*. Altres mots estan en relació amb *a* ‘posar els guarniments’: *guarnir* (s. XIII) 127, del germ. occidental WARNIAN ‘advertir (d’un perill); proveir, armar’, amb les var. *gurnir* 31, 69, 120 i *gornir* 119, per monoftongació del diftong de la síl·laba inicial (com *guanyar* > *gonyar*, *gunyar*); o *b* ‘posar junts dos animals’: *ajuntar* 154; *aparellar* 68, 127, 131, 154, 157, 162, 171, 172, 183 (var. *apareiar* 84, per iodització), der. de *parell* < *PARĪCULUM, der. de PAR, PARIS ‘igual’; *enganxar* (s. XVII), der. de *ganxo*, d’origen fosc (var. *enguinxar* 73, 81, per assimilació a [ə] de la [ǰ] mall.; *aganxar* 147, 148, 179, 187, per canvi de sufix). *Atelar* 7, 9 és manlleu a l’oc., que podria haver pres al fr. *atteler*.

En la distribució areal es pot dir que *junyir* és mot pancatalà, *collar* és propi del cat. sept. i *enjovar* és predominantment nord-occ., mentre que *enganxar* es troba en localitats disperses.

Són mots normatius *junyir*, *collar*, *enjovar* i *enganxar* (‘posar un cavall a un carruatge’), des del DG₁, 1932.

